

zeer sterke maagspasmus, hypermotiliteit van de darm en sterke kramp van de dikke darm. De pap bleef zich gedurende acht dagen in het colon ophouden en gaf op de röntgenphoto het beeld van spastische colitis. De spasmus betrof dus de hele maagdarmtractus. Hij vat de verschijnselen op als een allergische maagdarmstoornis, een postvaccinale allergische shock. Hij besluit: „Het allergen zal hier zonder twijfel in het vaccin moeten gezocht worden”.

Door samenwerking van alle artsen in ons kleine land is na zijn ingezonden artikel van 24 December 1924 (*Ned. Tijdschr. v. Gen.*, I, bl. 86, 1925) het klinische en het histopathologische ziektebeeld encephalitis postvaccinalis komen vast te staan; het onderscheid tussen leuco- en neuro-encephalitis is duidelijk geworden; het vaccineren in de eerste twee levensjaren werd doorgezet, waardoor het aantal sterfgevallen aan encephalitis aanzienlijk is gedaald en de bevolkingsimmunitet tegen pokken belangrijk kan worden verbeterd.

Wederom doe ik een beroep op samenwerking van alle artsen. De gedachten-gang die aan dit verzoek om mededelingen ten grondslag ligt, is als volgt:

Lues: primair affect — lues cerebrosinalis; bij afnemende immunitet, mits er allergen is, allergische aandoeningen: tabes, tabetische crises, demyelinisatie — dementia paralytica, demyelinisatie. Allergeen: jarenlang is in de hele wereld ernaar gezocht, ten slotte heeft NOGUCHI de spirochaete aangetoond; ook bij tabes in heel gering aantal.

Vaccine: primair affect — encephalitis postvaccinalis; bij afnemende immunitet, mits er allergen is (revaccinatie), allergische aandoeningen: ziektebeelden als hierboven beschreven, maagdarmcrises — encephalitis na revaccinatie (verg. dit *Tijdschrift*, I, 925, 1941). Allergeen:; verwekker van encephalitis na revaccinatie:; verwekker van encephalitis na primovaccinatie:

Ik moge de artsen verzoeken, indien zij soortgelijke gevallen als hierboven beschreven na revaccinatie hebben waargenomen, hiervan mededeling te doen, met vermelding van de nodige bijzonderheden, aan prof. dr A. POLMAN, voorzitter van de Gezondheidsorganisatie T.N.O., Koningskade 12, Den Haag, of wel aan ondergetekende.

's-Gravenhage, 2 October 1951
Javastraat 20

F. S. VAN BOUWDIJK BASTIAANSE

PSYCHOTHERAPIE BIJ INWENDIGE ZIEKTEN

Op bl. 2829 van het *N.T.v.G.* van 22 September 1951 is een literatuurlijstje opgenomen, behorend bij het verslag van een lezing over „Psychotherapie bij inwendige ziekten”. In dat lijstje mis ik het boek van dr VAN RENTERGHEM, LIÉBAULT en zijn school en het artikel van STIGTER in het *N.T.v.G.* van 31 December 1950.

Voor hen, die in deze therapie belang stellen, zij gewezen op het werk (in de vorige eeuw) van LIÉBAULT, BRAID, BERNHEIM, LÉVY, DUBOIS. Dr LIÉBAULT had zijn kliniek in Nancy, waar de doctoren FREDERIK VAN EEDEN en VAN RENTERGHEM zijn methode bestudeerden en overnamen in hun kliniek te Amsterdam. Toen FREDERIK VAN EEDEN geheel de litteraire richting opging (SLAUERHOFF, TER BRAAK en VESTDIJK — zelf grote litteraire figuren — hadden dus in ons land een grote voorganger gehad), bleef VAN RENTERGHEM alleen (later met VAN DER CHIJS). Ongeveer 40 jaar geleden heb ik een patiënt gehad (geschikt voor die therapie) die met succes door dr VAN RENTERGHEM werd behandeld in zijn kliniek in de van Breestraat 1 te Amsterdam.

Nunspeet, 1 October 1951

A. VERSCHOOR

ETSING VAN DE LUCHTWEGEN TENGEVOLGE VAN INADEMEN VAN AMMONIAKGAS

Van lijders aan ammoniakvergiftiging schijnt bekend te zijn dat zij uitermate gevoelig zijn voor een nieuwe prikkeling door een spoortje ammoniak.